

Midwest Inter. Library
5721 Cottage Grove Ave.
Chicago, Ill. 60637

SANDARA

THE LEAGUE

LITHUANIAN NEWSPAPER

EINA NUO 1918 METŲ

SANDARA

Published by the
Lithuanian National League
of America

840 West 33rd Street
Chicago, Illinois, 60608

Telephones:
(312) 927 4789
(312) 543 8198

PRICE 50 CENTS

FEBRUARY 7 - 1983

AUŠROS METAI

NR. 3.

LIETUVOS PASIUNTINYBEI DAR REIKALINGA SKUBI PARAMA

LIETUVOS PASIUNTINYBĖS RŪMŲ ATNAUJINIMUI AUKŲ RINKIMAS DAR TĖSIAMAS

Visuomenės tautinio susipratimo dėka, šiam reikalui iki 1983 m. vasario 15 d. jau suaukota 94,979.04 dol. Pagal architektų apskaičiavimus, remonto būtiniausiems darbams reikia 120,000 dol., todėl komitetas nutarė rinkti lėšas dar tęsti iki 1983 metų gegužės 1 dienos tikintis surinkti trūkstantą sumą 25,000 dol.

Šio komiteto centrinė vajeaus komisija, kuri savo posėdyje 1983 m. vasario 15 d. ALTO patalpose, Chicagoje, pasiskirstė pareigomis: pirm. inž. Jonas Talandis, vicepirmininkai - inž. Grožvydas Lazauskas ir dr. Jonas Valaitis, sekr. - Juozas Ivanauskas ir narė Kazimiera Leonaitienė, - kreipsis į Amerikos Lietuvių Visuomenę, kad šią reikalingą sumą aukomis sutelktų ir prisidėtų prie Nepriklausomos Lietuvos turto išsaugojimo.

Papildomas aukas prašome siųsti Pasiuntinybės adresu: LITHUANIAN LEGATION, 2622 Sixteenth Street N.W. Washington, D.C. 20009.

Vajeaus Komitetas savo planuose yra užsibrėžęs šaukti Amerikos Lietuvių organizacijų atstovų konferenciją Chicagoje. Apie tai organizacijos bus painformuotos atskirai. Kiekvieno lietuvių pareiga - prisidėti prie Amerikos sostinėje esančios Nepriklausomos Lietuvos nuosavybės tinkamo išlaikymo.

PRIEŠ NELEISTINUS LIETUVIŲ KALTINIMUS

Specialistų investigacijų įstaiga, JAV Teisingumo departamento padalinys, neleistinai terorizuoja lietuvius, keldama dėl nacių nusikaltimų bylas prieš kai kuriuos ramius JAV piliečius. Tokios bylos sudaromos ir prieš kai kuriuos išėjusius latvius, estus ir kitus. Jungtinis Pabaltiečių Komitetas Vašingtone nusprendė skatinti pabaltiečius atėjusius siųsti raštus JAV Prezidentui, prašant sustabdyti tą neleistiną bendradarbiavimą su sovietinėmis įstaigomis, kišimasi sovietinių pareigūnų į JAV teismų procedūrą. Amerikos Lietuvių Tarybos skyriai yra aprūpinti tokių raštų pavyzdžiais, kad visuomenė galėtų juos panaudoti bei siųsti savo pareiškimus JAV prezidentui.

PETKUS KANDIDATAS NOBELIO PREMIJAI

JAV Kongreso komisija Europos saugumo ir bendradarbiavimo reikalams 1983 m. sausio 31 d. pasiūlė aštuonis kandidatus Nobelio premijai. Visi jie yra vadovaujantieji asmenys, pagal Helsinkio susitarimą žmogaus teisių gynime. Iš rusų pasiūlyti. J. Orlov, A. Ščaranski ir M. Rudenko, iš lietuvių - V. Petkus, iš čekų - V. Havel, iš lenkų - L. Walesa, J. Kuron ir A. Mičnik.

VASAROS DARBAS STUDENTUI

Jungtiniame Pabaltiečių Komitete vasarą bus priimta interno darbams po vieną iš lietuvių, latvių ir estų tautybės studentų. Atlyginimas \$1,500 ir kelionės išlaidos. Norintieji šią tarnybą gauti lietuviškai kreipiasi į Amerikos Lietuvių Tarybą, 2606 W 63 St., Chicago, IL 60629. Tel. (312) 778-6900) Kandidatas turi mokėti lietuvių ir anglų kalbas, ne jaunesnis kaip 18 m., JAV pilietis, Vašingtone turi turėti galimybę naudotis automobiliu. Pirmybė tiems, kurių studijų pagrinde yra politiniai mokslai, žurnalistika, Pabaltijo valstybių ar Sovietijos studijos, istorija ir sociologija. Prašymą šiai tarnybai gauti reikia atsiųsti į ALTO iki kovo 15 d.

LIETUVIAMS GINTI KOMITETAS

Iš Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto, iš Amerikos Lietuvių Tarybos ir iš Lietuvių Bendruomenės atstovų sudaromas Lietuvosams ginti komitetas, kuris rūpinsis ginti lietuvius dėl neleistinų bylų, keliamų ryšium su nacių vykdytais naikinimais Lietuvoje. Jau veikia laikinasis koordinacinis komitetas, atlikdamas paruošiamuosius darbus, pasiryžęs arimoje ateityje sukviesti ir sudaryti pastovų šiam reikalui komitetą.

JUNGTINIO AMERIKOS PABALTIEČIŲ KOMITETO METINIS POSĖDIS

Vašingtone 1983 m. vasario 6 d. buvo susirinkę į savo metinį posėdį Jungtinis Amerikos Pabaltiečių Komitetas, susidedąs iš Amerikos Lietuvių

Vicekonsulė Marija Krauchūnienė Vasario 16 minėjime

Chicago, IL. Naujai paskirta Lietuvos garbės vicekonsulė Chicagoje MARIJA KRAUCHŪNIENĖ dalyvavo ALT Chicago sk. surengtame Vasario 16 minėjime 1983 m. vasario 13 d. ir pasakė ta proga kalbą.

(Nuotrauka M.Nagio)

Tarybos, Amerikos Latvių Draugijos ir Amerikos Estų Tarybos atstovų.

Amerikos lietuviams atstovavo ALTO pirm. dr. Kazys Šidlauskas ir ALTO įgaliotiniai Vašingtone dr. Jonas Genys ir p. Milda Vaivadienė. Latvių atstovais buvo Amerikos Latvių Draugijos pirm. Janis Riekstins, Gunars Meierovics ir dr. Olgerts Pavlovskis, o Amerikos estams atstovavo Maida Kari. Posėdyje dalyvavo ir Komiteto reikalų vedėja p-lė Anita Bedelis.

Posėdyje buvo priimtos praeitų metų atliktų darbų ir finansinės apyskaitos, šių metų biudžetas bei apsvaistytą Komiteto veiklos programa šioms metams.

Iš pačių aktualiausių šiems metams numatytų reikalų tenka paminėti JAV-bių Kongrese planuojamą akciją, kad

po priimtos Europos Parlamento rezoliucijos dėl Pabaltijo valstybių padėties, panašų žingsnių padarytų ir JAV-bių Kongresas. Be to, buvo kalbėta apie "Freedom Federation", Pabaltiečių Komiteto inkorporavimo reikalą, Kongreso Ad Hoc Komiteto dėl Pabaltijo valstybių ir Ukrainos stiprinimą ir sutarta tęsti vasaros internų programą.

Šiems metams Komiteto pirmininko pareigas iš Amerikos latvių atstovo Janis Riekstins perėmė lietuvių atstovas dr. Kazys Šidlauskas, o eiliniams Komiteto posėdžiams pirmininkaus dr. Jonas Genys arba p. Milda Vaivadienė.

PABALTIO KOMITETAS JAV KONGRESE

JAV Kongrese veikia vadinamas Ad Hoc Committee on Baltic States and Ukraine. Jo pirmininkas kongresmanas Brian J. Donnelly anruoju pirmininku (Co-Chairman) paskyrė kongresmaną Don Ritter (dem., iš Pensilvanijos), kuris nuoširdžiai per daugelį metų rūpinasi pabaltiečių reikalais. Ankstyvesnis antrasis pirmininkas Charles Dougherty paskutiniuose balsavimuose nebuvo išrinktas į kongresą.

BESIRŪPINANT OKUPOOTOS LIETUVOS ŽMONIŲ INFORMAVIMU

JAV vyriausybė, norėdama sustiprinti radijo informacijas pavergtiems kraštams, yra linkusi skirti daugiau lėšų Laisvosios Europos - Laisvės radijui, patobulinant įtaisus ir stiprinant personalą.

Šis Sandaros numeris išleistas
1983 m. vasario 17 d.

VASARIO 16 MINĖJIMAS CHICAGOJE Marijos Aukšt. mokyklos salėje 1983 m. vasario 13 d.. Kengejai-Chicagos Lietuvių Taryba bei ALT skyrius. Minėjimą pravedė pirm. V.Samoška. Kaip iš nuotraukos matyti, buvo labai gausus minėjimas, kaip ir kiekvienais metais. Kairėje: dr.A.Pranskevičius, neseniai su šeima atvykęs iš už Geležinės uždangos į Ameriką, pasakė pagrindinę kalbą. (Nuotrauka: M.Nagio).

SANDARA

LITHUANIAN NEWSPAPER

Published bi-weekly on Mondays, except July,
by the LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA, INC.
Second class postage paid at Chicago, Illinois
Sandara (USPS 480-880)

GENERAL OFFICE:
840 West 33rd Street, Chicago, Ill. 60608

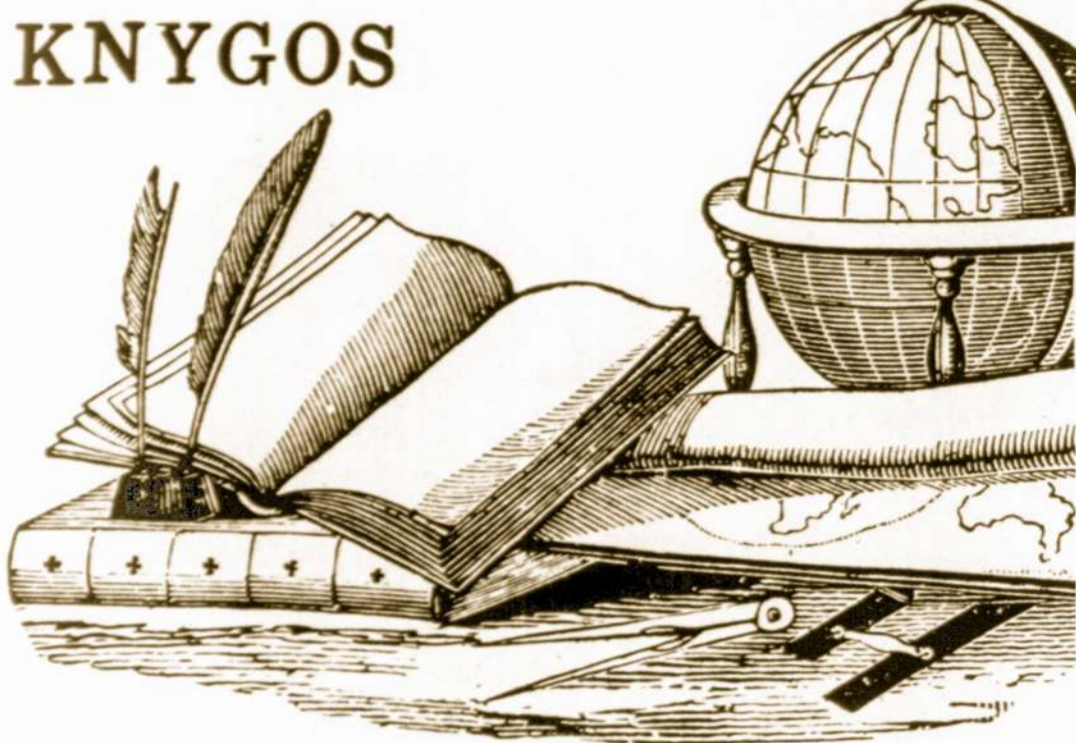
Phone Yards 7-4789
or (312) - 543 - 8198.

SUBSCRIPTION RATES: In The United States per year \$10.00
In Foreign Countries per year \$10.00

UŽSAKYMŲ KAINA: Suvienytose Valstybėse metams \$10.00
Užsienyje metams..... \$10.00

Opinions expressed in any column appearing in the SANDARA, including those of staff members, reflect the views of the writer only. The opinions may or may not be in agreement with those of the Lithuanian National League of America.

KNYGOS

NAUJA ĮDOMI KNYGUTĖ JAUNIMUI "ŽUVININKAI"

Kaip buvo malonu, linksma ir gražu gyventi Lietuvos kaime, galima sužinoti skaitant ką tik išleistą knygutę ŽUVININKAI.

Anksčiau buvo pagaminti kartūnai ir išspausdintos dvi dalys - KOVA SU GAI-DŽIU ir UŽPUOLA BITĖS - apie berniuko ir jo draugo taksiuکو nuotykius Lietuvos kaime. Pagrindinė antraštė ALGIS TRAKYS IR TAKSIUKAS ŠLEI-VYS. Visuomenė gražiai įvertino.

JAV LB Švietimo Taryba išleido trečiąją Algio Trakio ir Taksiuکو Šleivio dalį antraštė ŽUVININKAI. Autorius Algirdas Gustaitis. Ilustravo dail. Jina Leškienė. Spausdino Morkūno spaustu- vė Čikagoje. Prašome užsisakyti iš JAV LB Švietimo Tarybos knygyno ve- dėjo Antano Kareivos adresu - 6559 So. Richmond Ave., Chicago, Illinois 60629, U.S.A. Knygutės kaina \$ 2.00

"Žuvininkus" galima užsisakyti per visas liuanistines mokyklas ir lietuviškos spaudos platintojus.

Kviečiame tėvus nupirkti ŽUVININKUS savo jaunimėliui ir drauge skaityti. Kviečiame mokyklas, jaunimo organizacijas veikalėliu inscenizuoti ir suvaidinti.

Jau iliustruota ir ketvirtoji ALGIO TRAKIO ir TAKSIUKO ŠLEIVIO knygu- tės dalis, kuri laukia spausdinimo ei- lės.

LIETUVOS SENOVĖS PAMINKLAI Marijus Blynas

Ši leidią sudaro aštuoni skyriai, Vilniaus senoviniai pastatai. Senovės Lietuvos pilys XII-XIV amž. Vilniaus senoviniai požemiai. Senovinės Vilniaus gynybinės sienos. Menišiausios Lietu- vos bažnyčios. Kauno fortifikacijos. Kau- no senieji pastatai ir bažnyčios. Naujes- nės Lietuvos pilys.

Knyga didelio formato, turi daug iliustracijų, 264 psl. Išleido Kęstučio Jeronimo Butkaus Fondas 1982 m. Kaina - \$ 10.00

Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara

Lithuanian National League of America

ALT SANDAROS CENTRO VALDYBA:
pirmininkas - Povilas P.Dargis,
pirmasis vicepir. - Aleksandras
J.Chaplikas,
antrasis vicepir. - Julius R.Kuzas,
centro v-bos sekr. ir organo Sandaros
redaktorius - Grožvydas J.Lazauskas,
centro valdybos išd. - Hildė Kuzienė,
Centro valdybos vicepirmininkai:
Alena Devenienė, Antanas Andriulionis,
dr.Algirdas Budreckis, dr.Vytautas
P.Dargis, Vyto Užnys.
Kontrolės komisija: Ona Jagėla, Edita
Rinkus ir Jonas Galminas.

Svietimo komisija: Alfonsas Baika
(Boston, MA), Edvina Vankus (Miami, FL),
Edvardas Boreiša (Chicago, IL.), Pet-
ras Bružas (Chicago, IL.), Antanas
Sukauskas (Detroit, Mich.), dr.Algirdas
Budreckis (Boston, MA.), Vaclo-
vas Prūsas (Chicago, IL.), Juozas Ruo-
kis (Los Angeles, CA), Stepas Paulaus-
kas (Cicero, IL), Elena Prekerienė (NY).
Teisinis patarėjas: dr.Kazys Šidlaus-
kas
ALT SANDAROS CENTRO VALDYBOS ADRESAS:
840 West 33rd Street, Chicago, IL.
60608.

PRISIMINTA MAŽOJI LIETUVA IR KLAI- PĖDOS KRAŠTO ATVADAVIMO 60 METŲ SUKAKTIS

Už kenčiančią Lietuvą ir žuvusius už Lietuvos laisvę. Sausio 10 d. 10 val. 15 min. kun. Borevičius atlikė iškilmingas pamaldas Tėvų Jėzuitų koply- čioje. Giedojo solistė G. Mažeikienė. Mišių auką nešė tautiniais rūbais pasi- puošusi R L Bendruomenės atstovė j. š. Irena Pranskevičienė ir jūrų šaulių kpt. Br. Krištopaitis. Po pamaldų bu- vo iškilmės prie žuvusiems už Lietu- vos laisvę paminklo, kurias pravedė š. inž. Kazys Oželis.

1 val. p.p. iškilmės buvo tęsiamos Šaulių namuose, kurias pravedė jūrų šaulių vadovas Ed. Vengianskas.

Meninę dalį atliko solistė Aldona Buntinaitė, akompanuojant Lilijai Šlei- terytei, padainavo 4 mažlietuvių dainas. Solistei ir akompaniatoriui buvo įteikta gyvų gėlių. Pabaigoje buvo sugiedota Lietuviais esame mes gimę...

S. Paulauskas

Boston, Mass.

MIRĖ MUZIKAS JULIUS GAIDELIS

A.A. KOMP. J. GAIDELIS

(Algirdo Budrecko atsisveikinimo žo- dis šaulių vardu, Chicagoje)

Šiandien susirinkome į Marquette šer- meninę Chicagoje atsisveikinti su mūsų tautos dainiumi velioniu Julium Gaideliu. Komp. Gaidelis buvo neeilinė as- menybė. Jo asmeny netekome daug pa- sidarbusio ne tik Lietuvoje, bet ir tremtyje žmogaus.

Velionis buvo baigęs Kauno konser- vatoriją. Atvykęs į JAV New England konservatorijoje gavo "Master Degree" iš muzikos.

Lietuvoje ir tremtyje yra parašęs daug solo dainų, o taip pat sukūręs mu- ziką baletui, poemoms ir t.t.

Jo pasiūlymą iš gyvųjų tarpo mū- sų išėvija didžiai išgyvena. Tai buvo gabi ir darbšti asmenybė. Jo paliktus darbus ir nuopelnus sunku būtų išvar- dinti, nes jis jų paliko labai daug. Jei- gu bandyčiau juos visus paminėti, tai būtų nebe atsisveikinimas, bet velionio atliktų darbų akademija.

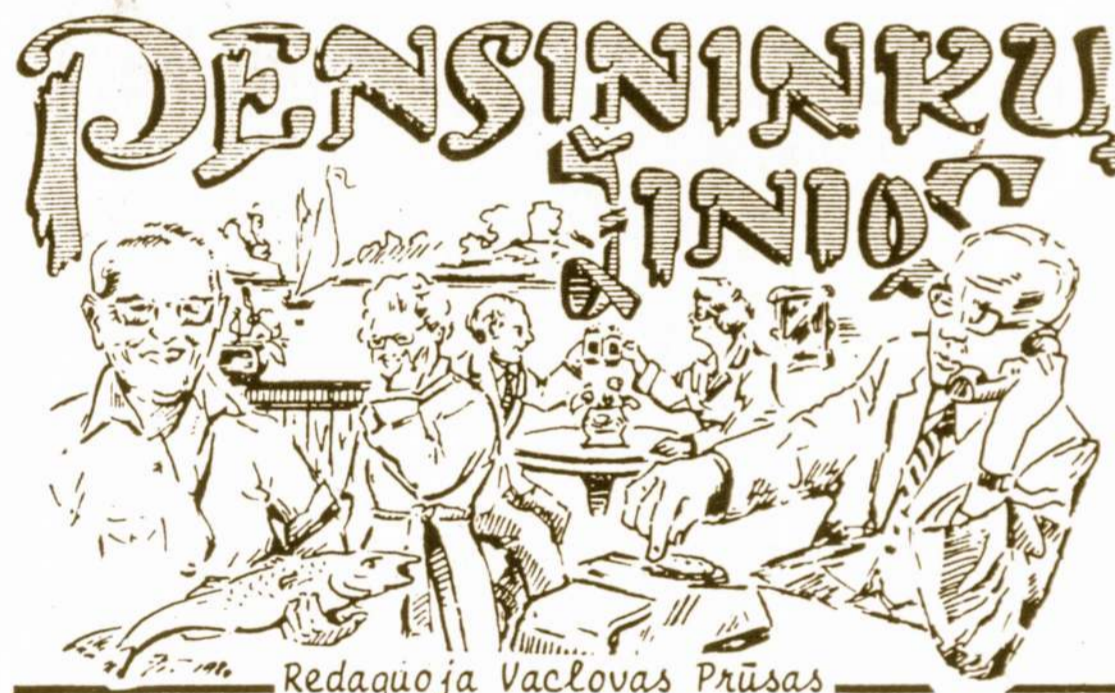
Mirtis užverčia velionio paskutinį lapą, bet ta pati mirtis atverčia naują knygos lapą. Tai amžino atminimo ir įvertinimo tautoje knyga, kurios nieks nepajėgs užversti, Tokio tautos knygos lapo yra užsitarnavęs - pelnęs ir ver- tas velionis komp. Gaidelis.

Velionis priklausė "Vanagičio" šau- lių kuopai, Bostone. Jis ten buvo spi- ritus movens. Be jo neapsėjo nei vie- nas parengimas, šventė, minėjimas, kad jis nebūtų savo majestriškos ran- kos pridėjęs. Jis buvo šaulių S-gos į- vertintas ir apdovanotas š.ž. ordinu. Šiandien man yra sunki ir liūdna pareiga amžiams atsisveikinti L. Šaulių S-gos Tremtyje ir Vytauto Didžiojo rink- tinės vardu ir tarti Tau paskutinį su- die, mielas broli šauli Juliau. Tu bu- vai mūsų garbus šaulys ir mes Tavęs netekę skaudžiai išgyvenam.

Reiškiu gilią užuojautą skausmo pri- slėgtiems, sūnui, giminėms ir artimie- siems.

Isėkis ramybėje toli nuo savo bran- gios tėvynės Lietuvos padangės, kurią mylėjai, ilgėjais ir dėl jos laisvės ne- nuilstamai dirbai.

Algirdas Budreckas

PALM BEACH LIETUVIŲ PENŠININKŲ KLUBAS

Floridos Lietuvių Rytinio pakraščio biuletenu Nr. 26 žiniomis, sausio 8 d. klubas turėjo narių susirinkimą. Atidarė pirm. V. Mickus trumpa įžanga ir pakvietė susirinkimą praveisti S. Bal- čiūna, o protokolą surašyti I. Manomai- tiene. Atlikus visus formalumus, paliko du pagrindiniai klausimai: klubo per- siorganizavimas ir valdybos rinkimai.

Pirm. V. Mickus pasiūlė perorga- nizuoti į pensininkų klubą. Trumpai ta- riant, prie dabartinio klubo pavadinimo pridėti žodelį "pensininkų klubas". Kilo diskusijos, kurios sukosi dėl tikslingu- mo ir dėl reikalo. Pagaliau, po daugelio pasisakymų dauguma nubalsavo pa- vadinti PALM BEACH LIETUVIŲ PEN- SININKŲ KLUBAS. Vadinas, nuo 1983 m. sausio 8 d. jau turime naują pava- dinimą.

Valdybos rinkimai. Šis klausimas įstrigo. Buvo pasiūlyta daug kandidatų, tačiau visi atsisakė. Pakartotinai kiek- vienas narys buvo prašomas kandidatuo- ti - nesutiko. Galop, buvo priprašytas buvęs ilgametis klubo pirmininkas V. Mickus ir Vladas Jocas įeiti į valdybą, kuriuos susirinkimas įgaliojo koptuoti į valdybą ką nori ir kiek nori. Susirinki- mas baigėsi vaišėmis, paruoštomis Zi- tos ir Juozo Budrevičių, neimant at- lyginimo net už produktus.

Šia proga atkreiptinas dėmesys, kaip teko nugirsti, lietuviškos organizacijos turi vargo su sudarymu valdybų. Juk Floridon yra suvažiavę didžioje daugu- moje pensininkai, turintieji begales liuso laiko ir net iš nuobodumo dū- ta, o nuo visuomeninės veiklos spardo- si.

1982 m. gruodžio 11 d. Sandaros bankete - VLIKO pirmininko dr. Kazio Bobelio pagerbime: Sandaros talkininkai ir skaitytojai - viršuje iš dešinės Jonas Kavaliauskas, Stasė Palekienė, toliau - spaudos bendradarbis Pleškys, ALTO stalias ir kt. Apačioje, kairėje: Juozas Blažys, Vaclovas Prūsas, p. Boreišai, dešinėje: agr. J.Galinis ir kt. (Nuotr. P.Maletos).

Tėsinys
Pradžia nuo Sandaros nr. 1, 83)

Dr. Algirdas Budreckis

AUŠRININKAI

Dr. Jonas BASANAVIČIUS
Lietuvių Tautos Patriarchas

10. Lietuvos tautinio atgimimo patriarchas dr. JONAS BASANAVIČIUS buvo gimęs 1851 m. lapkričio 23 d. Vilkaviškio apskr., Bardininkų valsč., Ožkabilių kaime. Dar Maskvoje gyvendamas Basanavičius užmezgė artimus ryšius su Lietuvos, Prūsų ir Rusijos gubernijose išsisklaidžiusiais lietuviais inteligentais. Per Littauischer Litteraturischer Gesellschaft suėjo į sąlytį su vokiečiais mokslininkais, lietuvių reikalais besidomintais.

Atsidūręs Bulgarijoje, Basanavičius pradėjo savo viešą lietuvišką darbą, nes su juo legališkai galėjo susižinoti tiek Didžiosios, tiek Mažosios Lietuvos veikėjai. Nors ir labai atsidavęs medicinos darbui bei veikimui bulgarų tarpe, jis visą laiką skyrė lietuviškiems reikalams. Kadangi Mažoji Lietuva jau turėjo kelis lietuviškus laikraščius, kurie, tačiau, persisunkę vokiškumu nesirūpino lietuvių tautinio atgimimo, tai pirmiausia stengėsi pakeipti juos lietuviškon pusėn. Tik Bulgarijono atvažiavęs susisiekiama tuo reikalu su F. Kuršaičiu, KELEIVIO redaktorium ir per jį su Einoriu, kuris KELEIVIUI sustojus, jo vietoje leido NAUJĄ KELEIVĮ. Basanavičius kalbino Einorį padaryti laikraštį lietuviškesnį, pasiuntė jam kun. S. Norkaus eilėraštį "Lietuva mano žemė numylėta" ir spausdino NAUJAJAME KELEIVYJE savo straipsnius apie lietuvių kalbą, tautą, tautos skaičius, kryžiuočius, Ragainės pilies steigimą.

J. Basanavičiaus kapas Vilniuje, Rusų kapinėse.

Einoriui pabūgus Basanavičiaus straipsnių antivokiško polinkio, suėjo arčiau su Šernium ir 1882 m. jo redaguojamoj LIETUVIŠKOJ CEITUNGOJE spausdino apie Lietuvos pilis, Birutę. Labiau sujudo lietuvių inteligentus jo straipsniai ir polemika su Sauerveinu ir J. Šliūpu dėl Lietuviškos Mokslo Draugystės. Dėl šių straipsnių atsirado Birutės Draugija, kuri sumanė pati leisti lietuvišką laikraštį. Ši mintis iš dalies buvo AUŠROS steigimo akstinas.

Ryšiai su žymesniais Mažosios Lietuvos veikėjais - Kuršaičiu, Einoriu, Šernium, Jakobiu, Voelkeliu, Reylaenderiu, Kybelka ir M. Jankum nenutrūko. Atsiradęs ten, kur lietuvių spaudos uždraudimas neveikė, visą energiją paskyrė organizuoti Didžiosios Lietuvos lietuvišką spaudą. Tiek gautas dar Lietuvoje patyrimas, tiek jau pirmasis gyvenimo metais Bulgarijoje atnaujintas susirašijimas su Lietuvos veikėjais ir rašytojais: A. Višteliu, M. Akelaičiu, Mikšu, Jasinskiu, Aglinsku, P. Kriaučiūnu, S. Dagiliu, P. Vileišiu, kun. S. Norkum, J. Miliasku, Pr. Smilgiu, M. Davainiu-Silvestraičiu, V. Pietaru ir su kitais įtikino Basanavičių, kad tuo momentu svarbiausias užsimojimas Lietuvai esąs savo Lietuvai skiriamos laikraščio steigimas, 1881 m. dėl to laikraščio leidimo sąlygų jis teiravosi Sofijoje pas spaustuvininką Zelnovą. 1882 m. Belgrade ir Prahoje su Calves knygyno savininku, kadangi toks sumanymas pasirodė neįpraktiškas, dr. Basanavičius sustojo ties Mažąja Lietuva, į kurią tuo pačiu laiku atkreipė dėmesio Jonas Šliūpas.

Tuo būdu atsirado AUŠRA, kurios pirmuosius numerius Basanavičius pats suredagavo. Be jo, greičiausiai AUŠRA nebūtų galėjusi pasirodyti, nes tuo metu jis buvo vienintelis lietuvis veikėjas, įsigijęs jau tiek populiarumo lietuvių visuomenėje, kad galėjo prie bendro darbo sureguliuoti įvairių pažiūrų žmones.

Tačiau pats susidomėjęs tikrai Lietuvos praėjimui ir tautosaka, o iš gyvenimo klausimų tikrai rašė apie lietuvių lenkų santykius. Negalėjo savo raštais patenkinti visų skaitytojų, o redaguoti iš Prahos buvo sunku, AUŠROJE ir jos kalendoriuose vis vien iš viso Basanavičius išspausdino 70 straipsnių.

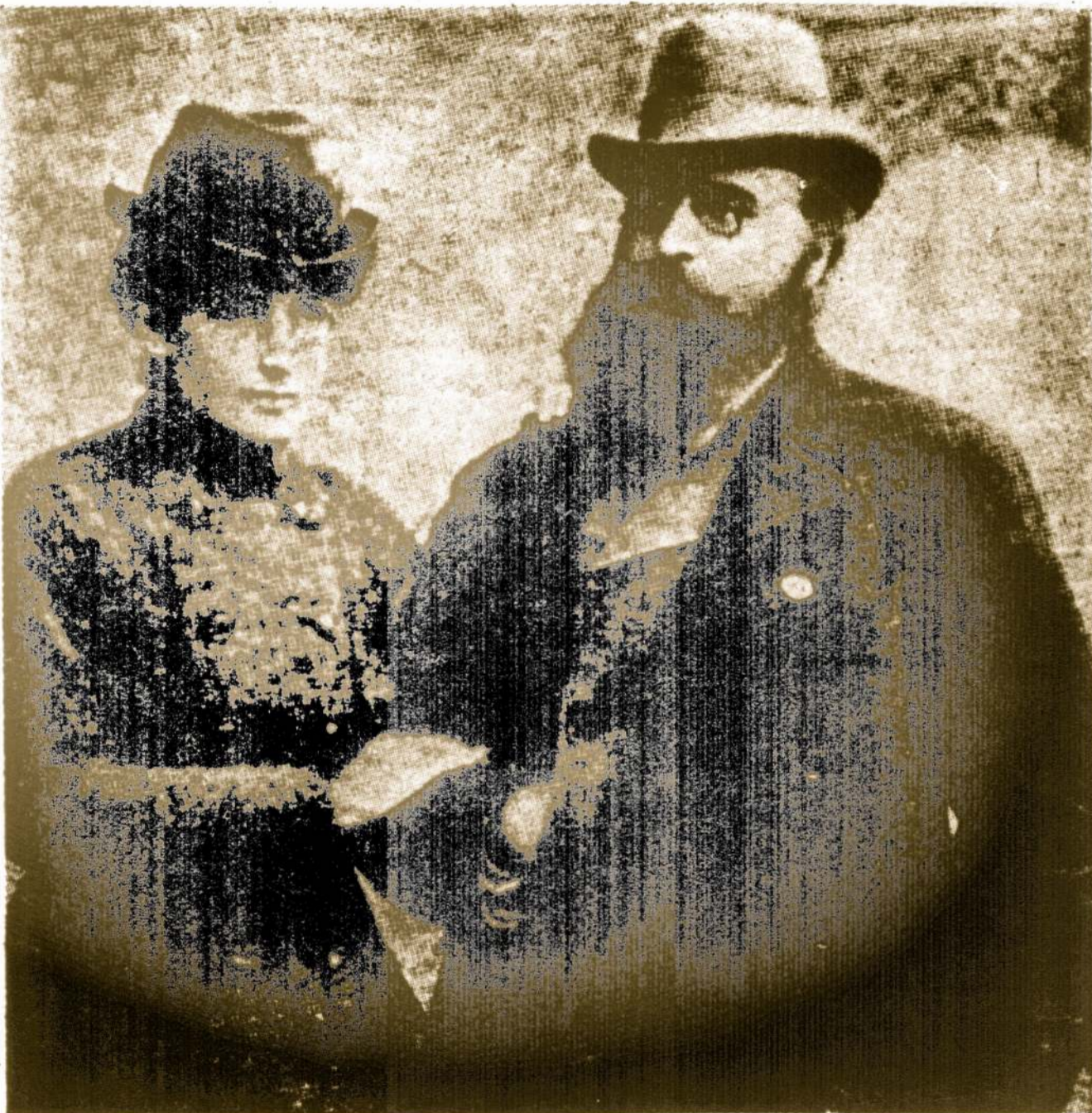
(Tėsinys sek. Nr.)

LAIŠKAS IŠ VAŠINGTONO

PASAULIS BANKRUTUOJA

Amerikos ekonomijai sulėtėjus, viso pasaulio gamyba ir prekyba pradėjo šluobti. To išvadoje daugelis pasaulio valstybių pajuto nepajėgiančius mokėti nei savo skolų, nei kartais net nuošimčių už skolas.

Kai skolininkas nepajėgia išsipareigojimų pildyti, jis gali būti paskelbtas bankrutuojančiu ir jo turtas gali būti varžytynių būdu parduotas skoloms apmokėti. Kai bankrutuoja privatūs asmenys, skolintojai šiuo būdu gali atgauti bent dalį skolos. Kai bankrutuoja bendrovės, jos dažnai būna perorganizuojamos, skolos būna refinansuojamos ir jų gamyba būna tęsiama. Kai paskolos duodamos valstybėms arba užsienio pramonininkams, skolų sąvokos tampa komplikotos. Pirmiausia valstybė negali būti parduota varžytynių būdu. Antra, skolos dažniausiai yra išduodamos JAV doleriais. Juo daugiau dolerių yra apyvartoje užsienyje, juo jie yra mažiau verti. Šiuo būdu dėl neišmokamų skolų nukentčia ne tik bankų akcininkai (jie gauna mažesnius dividendus), bet ir visi JAV gyventojai, nes dolerio perkamoji galia nukrenta. Trečia, skolų neišmokančios valstybės nustoja būti pajėgios importuoti užsienio gaminius ir dėl jų sumažėja prekių paklausa. Kai paklausa mažėja, turi būti mažinama gamyba - didėja nedarbas ir Amerikoje.

Dr. Jonas Basanavičius, Lietuvos nepriklausomybės akto signataras, Aušros leidėjas, 1888 metais su žmona

Apie 40% JAV eksporto ir apie 5% pramonės darbų priklauso nuo tarptautinės prekybos su neišsivysčiusiomis valstybėmis. Šio eksporto sumažinimas kainuoja JAV kelis milijonus darbų. Jei bankai paskelbtų skolas užsienioose neišmokamomis, niekas kurį laiką neskolintų naujų pinigų ir tarptautinė prekyba su neišsismokančiomis valstybėmis turėtų sustoti. Bankų nuostoliai būtų milžiniški, o kai kurie iš jų būtų patys priversti bankrutuoti, kas pablogintų bendrą ekonominę padėtį. Dėl to bankai užsienio skolas yra linkę refinansuoti, pratęsti jų ratas ir tinkamai nuošimčių išrinkimu net tuomet, kai yra maža vilties tikėtis skolų gražinimo.

Tarptautiniai įsiskolinimai šiuo metu siekia apie 706 milijonus dolerių. Šią skolą išdalinus kiekvienam gyventojui pasaulyje, kiekvienas suaugęs, kiekvienas senelis ir kiekvienas vaikas būtų skolingas po 154 dolerius. Kai kuriose valstybėse gyventojų pajamos, tačiau, tėra tik po 300 - 400 dolerių per metus.

JAV bankų paskolos besivystančioms valstybėms siekia apie 50 milijonų dolerių, o komunistinėms valstybėms - apie 80 milijonų dolerių. Beveik visos skolos šių 130 milijonų sumoje nėra geroje padėtyje, o valstybės, kurios šiomis paskolomis pasinaudojo, yra dažnai aršiausios JAV kritikės.

JAV vidaus skola dabar yra apie 1100 milijonų dolerių ir ji kas met didės po maždaug 20% dėl biudžeto neišbalansavimo. Apie šeštadalis valstybės biudžeto yra išleidžiamas vien valstybės skolų nuošimčiams (perfinansavimui) apmokėti. Pramatant JAV išsipareigojimus gyventojams (pensijų ir sveikatos išlaidų mokėjimus) ateityje, JAV skola sekančiais 20 - 30 metų pasieks apie 7,000 milijonus (7 trilijardus) dolerių.

Valstybės skola dabar siekia apie ketvirtį visos valstybės gamybos vertės. 7 trilijardų skola ateityje turbūt prilygs visų metų JAV apyvartą.

Šie skaičiai rodo, kad užsienio skolos JAV yra mažesnės nei JAV vidaus skola, bet viską kartu sudėjus įsiskolinimas yra daug didesnis, nei bet kurios valstybės galimybės skolas apmokėti. Išvadoje - viso pasaulio valstybės yra bankroto padėtyje.

Pasaulio ekonomija, tačiau, nežürint šio bankroto, tebesilaiko, tarsi šios milžiniškos skolos nebūtų tikros. Vienas paaiškinimas tam yra pinigų nuvertinime ir valstybių valdžių dirbtinai nustatomose pinigų skolinimo nuošimčiuose. Antra priežastis yra ta, kad pinigų sąvoka remiasi pastikėjimu, jog skolos bus apmokamos. Trečia, paskolintos lėšos paprastai grįžta į skolintojo valstybę, iš kurios yra perkamos prekės! Taigi, praktikoje šios paskolos apmokėtos mokant paskolintais pinigais už importuotas prekes. Šios skolos, tačiau, tebėra neapmokėtos bankams ir jie teberenka nuošimčius.

Šie suprastinti pavyzdžiai rodo, kad tarpvalstybių skolų sąvoka darosi labai miglota, reliatyvi. Kai JAV bankai paskolina pinigus valstybei, kuri skolintais pinigais importuoja prekes iš JAV, bet paskui neapmoka savo skolos bankui, tai prilygsta šių prekių padovanojimui. Darbininkai, kurie prekes gamino, tačiau gavo atlyginimą. Bendrovė, kuri prekes pardavė, buvo taip pat atlyginta ir pasiliko tam tikrą dalį pelno. Valstybė ir valstija, kuriose ši apyvarta vyko, gavo tam tikrą dalį mokesčių pavidale. Kas gi už visą tą sumokėjo? - Jei paskola buvo privati - dėl jos negražinimo nukentėjo pirmiausiai banko akcininkai, jei paskola buvo JAV garantuota, už ją turi mokėti JAV mokesčių mokėtojai valstybės biudžetų deficitų formoje. Ir vienu, ir antru būdu, šis vyksmas nuvertina dolerį ir dėl to nukentčia doleriais besiremančių valstybių gėrbūvis.

Septynis trilijonus siekiantis įsiskolinimas todėl veda pasaulį prie bankroto. Bankininkai žino, kad bankroto paskelbimas priverstų pasaulį prie ekonominio suirutės. Jie todėl yra linkę skolas pratęsti ir tuo būdu atidėti suirutės galimybę. Kol yra žmonių, kurie tiki, kad skolas bus kada nors sugražintos, pasaulis gali vis toliau grimsti į skolas. Jei šis pastikėjimas sustotų, visa ekonomija paritų. Ekonominė suirutė išsivystė, nukentėtų visi, kurie buvo pinigų kam nors paskoline, o laimėtų skolininkai ir tie, kurių turtas yra nekintamos vertės gaminiųuse, žaliavoje, pastatuose ir žemės nuosavybėje.

1-24-83

- L. Kasiulis

AUSTRALIA

Gerb. SANDAROS Redaktorium,

Turiu garbės pranešti Jums džiugią naujieną iš Australijos.

Kaip Jūs žinote, gruodžio 10 d. yra Tarptautinė Žmogaus Teisių Diena. Ta proga Australijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdyba kartu su Baltic Council of Australia išleido atsisaukimą į šio krašto vyriausybę ir visomenę taip vadintą "Human Rights Day Baltic Appeal".

Siuntėme vyriausybei, parlamentarams, senatoriams, vyskupams, organizacijoms ir spaudai. Aš asmeniškai prašiau man pažįstamus senatorius ir parlamentarą iškelti mūsų klausimą viešai.

Lietuvių draugas senatorius Austin Lewis gruodžio 8 d. paprašė senatė laiko kalbėti Pabaltijos reikalu. Jis gavo teisę kalbėti gruodžio 14 d. ir pasiūlė Rezo-liuciją No. 150, kurią visi senatoriai vienbalsiai priėmė.

Rezoliucija No. 150 įpareigojo Australijos vyriausybę per savo atstovus prie Jungtinių Tautų iškelti Pabaltijos laisvojo apsisprendimo klausimą.

Siunčiu Jums tos Rezoliucijos foto kopiją.

Aš taip pat kreipiausi į Australijos Ministrų Pirmininką. Kadangi jis dabar rimtai serga, tai parašė tik trumpą laiškelį, kad atsakymą pavedė parašyti Užsienio Reikalų ministeriui. Jo laišką gavau už poros dienų ir kopiją siunčiu Jums.

Tai buvo mano paskutinis politinis laimėjimas, nes nuo sausio 1 d. nebėturio jokių pareigų. Baltic Council vadovėbė pagal mūsų konstituciją pereina latviams į Sydney miestą, o A.L.B.-nės Krašto Valdyba taip pat išsikelia į Sydney. Man beliko tik Skautų Rajono vado pareigos.

Iš politinio gyvenimo visai dar nepasitraukiu, bet jau teks daugiau veikti tarp organizacijų, kad niekam neužstotiau saulės ir negadinčiau nervų Gimtojo Krašto korespondentams.

Su Geriausiais Linkėjimais
Jūsų
Albinas Pocius

AUŠROS METAI

CHICAGOJ
IR APYLINKĖSE

PAS RAMOVĖNUS

Metiniame Čikagos ramovėnų susirinkime išrinkta nauja skyriaus valdyba: Valkavičius, Vengianskas, Skopas, Juškaitis, Rudokas. Į kontrolės komisiją: Dumčius, Miselis ir Šimaitis. Garbės nariais išrinkti - gen. št. pulk. Karolis Dabulevičius ir pulk. Jonas Švedas.

Per 1982 metus keturi nariai mirė ir du naujai įstojo, dabar skyriuje yra 94 nariai, o susirinkime dalyvavo 49.

Išrinkta komisija iš inž. K. Oželio, kpt. A. Juškevičiaus, Tamulio, Šimkaus ir Vengiansko, kad kreiptųsi į Jaunimo Centro vadovybę, kad Jaunimo Centre neleistų rodyti okup. Lietuvoje sukurtų ir propagandiniams tikslais siunčiamų užsienį filmų, o negavus teigiamo atsakymo (kas ir įvyko), išpareigoti naują skyriaus valdybą pareikšti Jaunimo Centro vadovybei protestą raštu ir paskelbti spaudoje.

Vėliau įvyko prie Jaunimo Centro piketavimas, kur dalyvavo nemažai ir ramovėnų.

S. Paulauskas

DARIAUS-GIRĖNO PAŠTO ŽENKLAS

Amerikos Lietuvių Taryba, lietuviai filatelistai ir įvairios lietuvių organizacijos darė ir daro daug oastangų, kad JAV išleistų Dariaus-Girėno pašto ženklą jų mirties 50 m. sukakties progą. Generalinio Paštų viršininko pavaduotojas M. Coughlin raštu senatoriui Charles Percy pranešė, kad šis reika-

SANDARA ir TMD "AUŠROS" šimtmečio minėjimą Chicagoje rengia 1983 m. balandžio 23 d. Lietuvių Tautiniuose namuose. Numatyta paskaita - minėjimas iš ryto, o vakare bankietas. Vėliau bus pranešta plačiau.

las yra įtrauktas į 1984 m. svarstymų programą. Neseniai St. Balzekas, Dariaus-Girėno posto veikėjas J. Paukštis ir J. Adomėnas, Chicagos lietuvių filatelistų prezidentas, Chicagoje buvo susitikę su JAV pašto viršininku W. F. Bolger, prašė jį Dariaus-Girėno ženklą išleisti.

APIE PRIVERSTINĄ GRAŽINIMĄ
UŽ GELEŽINĖS UŽDANGOS

Chicago universitetui rašantis disertaciją Antanas Adomėnas savo studijiniam darbui ieško asmenų, kurie patys matė, buvo gyvi liudininkai Sovietų pastangų iš pabėgėlių stovyklų gražinti lietuvių, ukrainiečių ir kitus atgal už geležinės uždangos. Stebėjusieji tokias komunistų pastangas, prašomi susisiekti su doktorantu Antanu Adomėnu, 7151 S. California Avenue, Chicago, IL 60629, tel. (312) 436-5923. Ant. Adomėnas yra Sandaros anglų kalba skyriaus redaktorius.

PAGERBĖ LIETUVIŲ DRAUGĄ

Chicagoje sausio 19 d. buvo suuroštas pagerbimas senatoriaus Charles H. Percy. Net pats prezidentas Reagan atvykęs pasakė kalbą. sen. Percy daug paremia lietuvių, net ir Lietuvos nepriklausomybės minėjimą JAV senate organizuoja, tai pagerbime buvo nemažai lietuvių- respublikonų veikėjų ir kitų. Iš Amerikos Lietuvių Tarybos valdybos dalyvavo pirm. dr. K. Šidlauskas, vicep. dr. L. Kraučeliūnas, gen. sekr. inž. Gr. Lazauskas, adv. A. Domanskis. Taip pat dalyvavo daug lietuvių respublikonų veikėjų - inž. Milūnas, C. Oksas, Jurkus, Talandis ir kt.

ST. CASIMIR MEMORIALS, INC.

3914 WEST 111th STREET
CHICAGO, ILL 60655

We have the largest selection of monuments in the City.

SENIAUSIA LIETUVIŲ PAMINKLŲ BENDROVĖ IR DIRBTUVĖ.

Didžiausias pasirinkimas. Pagal užsakymą šiais metais Lietuvių Tautinėse Kapinėse pastatė didžiulį steigėjams paminklą ir daug kitų. Savininkai Wm. Nelsonas, Jr. ir Lilian F. Dulys. Vienas blokas nuo Liet. šv. Kazimiero kapinių. Telefonas - 233 - 6335.

MR. ANTHONY'S BANQUET HALL

Savininkai - Petras ir Rita Dūdos, Sandaros skaitytojai ir rėmėjai

Ruošdami kuria nors progą pokylį ar vakarienę, prašau turėti galvoje MR. ANTHONY jaukias ir gražias sales, esančias 7348 W. Irving Park Road, Norridge, Ill. Tel. 453-2106, kur tikrai rasite malonų patarnavimą ir puikų, pagal jūsų pasirinkimą, maistą prieinamomis kainomis.

Apdraudų Agentūra

Tel.: 778-2233

Bell Realty & Bace Ins. Agency

Juozas Bacevičius
VALANDOS
Kasdien 9 - 8 val. vakaro
Sėkmadieniais uždaryta6529 So. Kedzie Ave.
- Chicago, Ill. 60629

SOPHIE BARGUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

ALDONA ir dukra SOFIJA DAUKAI

IŠ WOPA 1490 KIL. AM

Lietuvių kalba:
Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.

7159 South Maplewood Avenue

Tel.: HEmlock 4-2413

CHICAGO, ILLINOIS 60629

ŠIMAITIS REALTY

INSURANCE • INCOME TAX • NOTARY PUBLIC

2951 W. 63rd Street

CHICAGO, Illinois 60629

Office - 436-7878

VLADAS ŠIMAITIS, J. D.

Res. 839 - 5568

Registered Broker

1980 m. spalio 5 d. Sandaros gegužinėje buvo pagerbtas RICHARD DALEY, kaip Man of the Year ir įteiktas atžymėjimas. Nuotraukoje iš kairės: Jonas Paukštis, teisėjas Barbero, Richard Daley, Julius R. Kuzas, G.J. Lazauskas ir Jonas Galminas.
(Nuotrauka M. Naglo)

CICERO, IL

Vasario 16 minėjimas Ciceroje buvo pradėtas vasario 12 d. gen. Daukanto ir Klaipėdos kuopų jūrų šauliams prie Cicero miesto valdybos iškeliant Lietuvos tautinę vėliavą. Cicero miesto valdybos pareigūnas perskaitė miesto valdybos nutarimą vasario 12-19 dienas paskelbiant lietuvių savaitę. Sugroti JAV ir Lietuvos Himnai. Dalyvavo veik visi miesto valdybos pareigūnai, jūrų šaulių vadovas Vengianskas, Klaipėdos jūrų šaulių kuopos pirm. J. Mikulis, JAV karo veteranų 9115 posto vyrai ir gausus būrys publikos. Iškilmės, kurias pradėję ALT Cicero skyriaus valdybos vicepirm. inž. Stasys Dubauskas, buvo baigtos giesme Marija, Marija.

Vasario 13 d. lietuviškos pamaldos buvo aukojamos už Lietuvos laisvę. Giedojo solistė Roma Mastienė ir parapijos choras. Dirigavo ir vargonais lydėjo muzikas Antanas Skridulis. Po pamaldų minėjimas buvo tęsiamas parapijos salėje. Įnešus JAV karo veteranų 9115 posto ir Klaipėdos jūrų šaulių kuopos vėliavas, solistė Roma Mastienė sugiedojo JAV ir visi susirinkusieji Lietuvos Himną. Kun. Rutkauskas sukalbėjo invokaciją. Sibiuro kankinys Jonas Kreivėnas perskaitė Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo aktą. Buvo pagerbti žuvę už Lietuvos laisvę, ir dar gyvi, minėjime dalyvavę - pulk. Švedas, Bikulčius ir Klika, Lietuvos kariuomenės savanoriai - kūrėjai. Programai vadovavo inž. St. Dubauskas, jis pristatė garbingus svečius ir perskaitė gautus sveikinimus, kurių tarpe buvo ir senatoriaus Charles H. Percy. Sekė turininga prof. dr. Kazio Eringio paskaita. Solistė Roma Mastienė padainavo minėjimui pritaikytų dainų. Akomponavo muzikas M. Motiekaitis, o himnams - muzikas Antanas Skridulis. Pertraukos metu inž. Dubauskas perskaitė JAV valdžios pareigūnams paruoštą rezoliuciją, kurią susirinkusieji vienbalsiai priėmė. Minėjimą užbaigė ALTO Cicero skyriaus pirm. dr. Bro-

nė Motušienė, padėkodama visiems, o ypatingai programos dalyviams.

Padėka priklauso buvusiems JAV karo veteranų 9115 posto komandieriams Pasniokui ir Kasiulaičiui, o iš moterų, karo veteranų, dalyvavo vienintėlė Emilija Pasniokiėnė.

Dalyvių buvo pilna salė ir aukų surinkta daugiau, negu kitais metais.

S. Paulauskas

LIETUVIŲ MASONŲ KLUBO - LITHUANIAN CRAFTSMEN'S CLUB bankietas įvyks kovo 19 d. 7 PM. Lietuvių Tautiniuose Namuose, gros Neo Lith orkestras. Auka \$15.

WORLD-WIDE NEWS BUREAU
AREJAS VITKAUSKAS, Editor and Manager
309 Varick Street
Jersey City, N.J. 07302

DĖMESIO !

Lietuviška mašinėlė perrašyti turiu rankraščiu. Susidomėję rašykite aukščiau nurodytu adresu, kiek kainuotų, su viena carbon (angline) kopija.

Arėjas Vitkauskas

ANTIQUES WANTED
Gera progą parduoti senus daiktus

Furniture, clocks, oriental rugs, dishes, old photographs, jewelry, toys, anything old fashioned, Don't throw or give things away that I will buy. Give me a chance to tell you it has value. Minėtus senus daiktus neišmeskite, bet parduokite. Kreipkitės;

David's Antiques
3255 S. Halsted
Chicago, Ill. 60608
(312) 225-5525
or 935 - 3654.

Didžiausias Kailių Pasirinkimas!
PAS VIENINTELĮ LIETUVIŲ KAILININKĄ CHICAGOJE
Įstaigos: 263-5826
Namų: 677-8489

NORMANĄ BURŠTEINĄ
185 No. Wabash Avenue
second floor
Chicago, IL 60601

BRIDGEPORT
DELICATESSEN3263 So. Halsted St., Chicagoje
Savininkas - Antanas Grigėnas

ŠVIEŽI, GERI PRODUKTAI
IR NEBRANGŪS
Viskas pagal jūsų lietuvišką skonį.

NAUJA LIETUVIŠKA RADIO PROGRAMA

"LIETUVOS AIDAI"

Veda Kazė BRAZDŽIONYTĖ

KASDIEN nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val. vakare

Visos laidos iš WCEV 1450 Kc BANGA

ST. PETERSBURGE: 12 val. 30 min.

WTIS 1110 AM BANGA.

Adresas: 2646 West 71-st St.

Chicago, Ill. 60629. Tel. 778-5374.

ENGLISH section

EDITOR Antanas Adomenas 7151 South California Chicago, Illinois 60629

Rev. dr. Juozas Prunskis

LITHUANIA MUST BE FREE

There is an American cemetery in Luxemburg, where thousands of young Americans are buried, among them general George C. Patton. The plaque in the cemetery reads: "All those who hereafter live in freedom will be here reminded that to these men we owe a debt to be paid with remembrance of their sacrifice with a high resolve that the cause for which they fought shall live aternally".

They died for the freedom of nations. Unfortunately even now not all nations can enjoy freedom. Among them are the Baltic States. One of these states is Lithuania. Throughout the world Lithuanians on February 16 this year commemorate the 65th anniversary of the Declaration of Independence of Lithuania. For two decades Lithuanians enjoyed freedom and independence. They made enormous economic and cultural progress until in 1940 they were subjugated by the treacherous Soviet Union, who against their solemn promises in the treaties of 1920 and 1926 occupied this freedom-loving country.

On this occasion we remember words written by the late president of Egypt - Anwar el Sadat. In his autobiography he said:

"Freedom is the most beautiful and precious fruit of our culture; an individual should never be made to feel that he is at the mercy of any force of coercion or that his will is subordinated to that of others".

Now the Will of all Lithuanians in their own country is subordinated by the Tyrants of Moscow.

Contrary to the principles of the Helsinki Agreement, the Soviet Union detains in jails, concentration camps or psychiatric wards Lithuanians who were defenders of human rights or who were members of the group on the Implementation of the Helsinki Agreement.

Contrary to the principles of the Helsinki Agreement, the Soviet Union is obstructing the reunification of families.

The Soviet authorities do not give visas of emigration to many Lithuanian families, who want to join their loved ones in the USA.

Contrary to international law, the Soviet Union is mobilizing some Lithuanian men and sending them to the war of aggression in Afghanistan, as is documented in the Lithuanian underground publication "Aušra", No. 30 (70). A Lithuanian, A. Bulevičius from the "Communism" kholkhose, in the Vilkaviškis

rayon, was killed in Afghanistan. In 1980, during the summer months, Vladas Čereška, 20 years, from Šilute, perished in Afghanistan. Coffins of other Lithuanians killed in Afghanistan have been arriving in Lithuanian cities such as Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Alytus, Panevėžys, Šiauliai, Druskininkai and other places. This gives the impression that the communists purposely are sending young men from the occupied countries to be annihilated in their wars of colonial aggression.

Contrary to the international stipulations, guaranteeing freedom of conscience, in many instances teachers are being dismissed for their religious beliefs. Such was the case with Stefanija Juozunatė, a teacher of Žarėnai middle school (Chronicle of the Catholic Church in Lithuania, No. 53).

Priests are being fined for teaching religion. For example Rev. Benedictas Urbonas, pastor of the church of Joniškis, on April 16, 1982 was fined 50 rubles.

Students for participation in a church choir, for serving Mass, for attending church receive diminished grades of behavior and are being warned that because of their attachment to the church they will have difficulties in being accepted to the schools of higher education. Many such cases are enumerated in the issues of the underground paper "Chronicle of the Catholic Church in Lithuania".

In the city of Klaipėda with the permission of Soviet authorities granted in 1956, a new church dedicated to Mary, Queen of Peace, was constructed. Before the consecration in 1961, it was confiscated and turned into a concert hall. Many petitions to have the confiscated church returned (one petition contained 148,000 signatures) were to no avail.

Through the pressure of public opinion, through diplomatic activity, pressure has to be exerted against Soviet Union that she would honor the principles of the international agreements, respect human rights and the freedom of conscience and would release political prisoners, open the possibility to reunite separated families and cease the persecution of believers honoring freedom of conscience and religion. Lithuania must be free and she will be free.

In celebration of the 300th Anniversary of the founding of the Christian Brothers and the 120th anniversary of their educational ministry to the people of Chicago, Mayor Jane M. Byrne has declared February 23 to 28, 1981, as Christian Brothers week in Chicago.

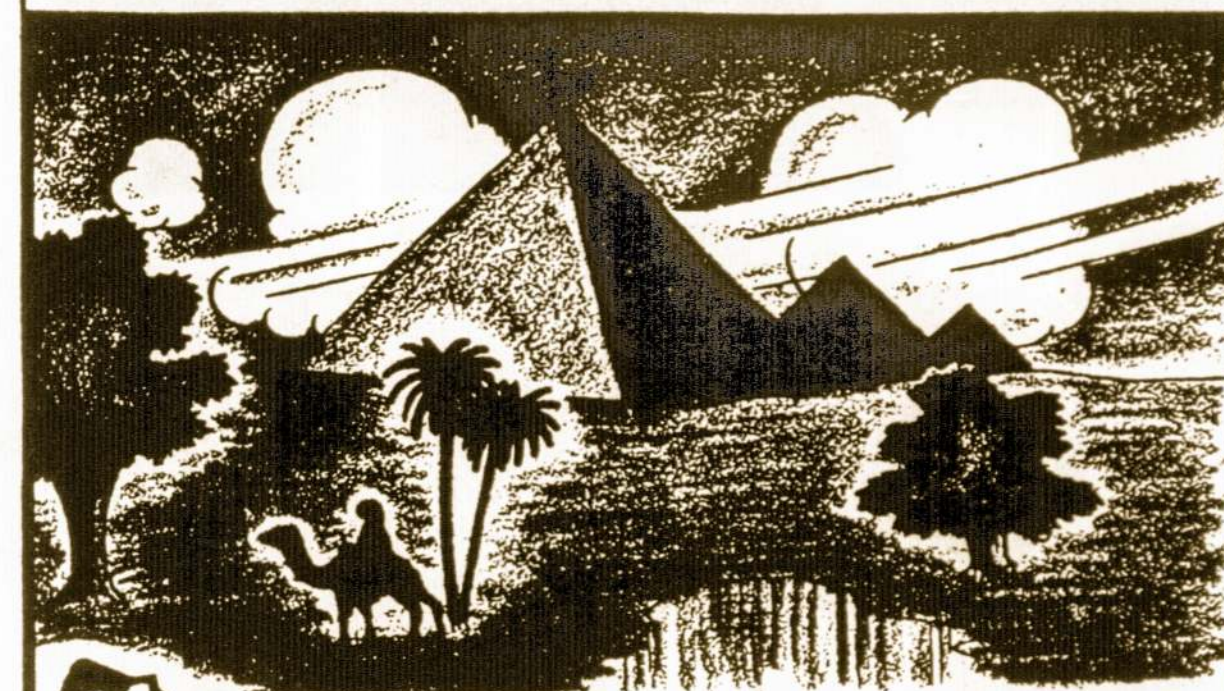
There are more than 10,000 Christian Brothers in 80 nations, conducting 1,375 colleges, high schools, elementary schools, center for delinquents and orphans, retreat houses and social care centers. In the United States, there are 1,750 Christian Brothers serving in 125 educational institutions in 23 states and the District of Columbia. The Christian Brothers have been serving the people of Chicagoland since 1861.

Pictured with Mayor Byrne are: l. to r. : Brother Luke Lynch, Brother James Gaffney, Mayor Jane M. Byrne, John Paurstis (Tricentennial Committee), Joseph Horejsch. (Photo: Lisa Genesen).

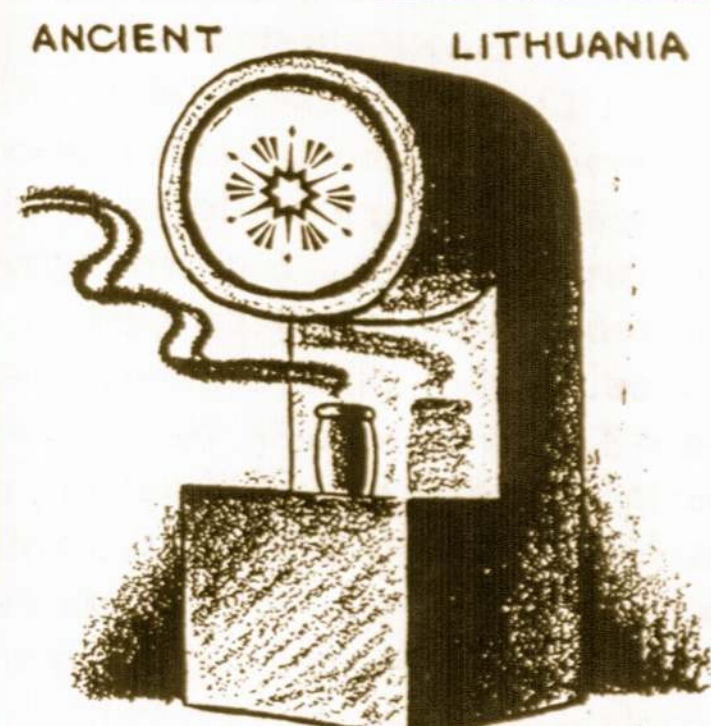
THE LITHUANIANS page 1

WHEN THE LITHUANIANS REACHED THE SHORES OF THE BALTIC THEY FORMED THE BALTIC BRANCH OF THE ARYAN RACE--A DISTINCT BRANCH WITH A DISTINCT LANGUAGE OF THEIR OWN.

MERCHANTS OF ANCIENT PHOENICIA CARRIED ON A BARTER TRADE, 3,000 YEARS AGO, WITH THE ANCIENT BALTS. AMBER ORNAMENTS HAVE BEEN FOUND NOT ONLY IN MYCENAEAN TOMBS BUT ALSO IN THE TOMBS OF EGYPTIAN PHAROAHS.

ANCIENT PAGAN ALTAR

From "The Lithuanians" by Anthony D. Yuknis

(To be continued : page #2, 3,4,5,6,7,8,9,10)

The South Boston Lithuanian Citizens Association elected the following executive board for 1983: Alexander Chaplikas—president, Daniel Averka—vice-president, Vytautas Jurgėla—secretary, J. Novazelskis—recording secretary, and Algirdas Mitkus—treasurer.

Pictured are Euphrosine Mikuzis, Richard M. Daley and Stanley Balzekas, Jr., discussing bringing more business, more jobs and lower taxes to the City of Chicago. (Sk - S.B.)

Dr. C. K. Bobelis, President of the Supreme Committee for the Liberation of Lithuania, and honorary president of the Lithuanian American Council, was honored in Chicago on Dec. 11th at a special testimonial dinner attended by some 400 guests. Judge Wells, master of ceremonies, read a message from President Reagan. Chicago mayor Jane Byrne and other officials also sent their greetings. Attending the affair were Congressmen Edward Derwinski and Martin Russo, who presented Dr. Bobelis with a symbolic national flag. Sponsor of the testimonial banquet was the Lithuanian National League of America Sandara. Their officers presented Dr. Bobelis with a special award.

Mieli SANDAROS skaitytojai

Skaitytojų ir Sandaros administracijos patogumui, apačioje čia dedame atkarpą, kurią užpildžius prašome prisiųsti Sandaros administratorei. Taip pat prašome surasti ir naujų skaitytojų. Už jūsų malonų atsiliepiam ir SANDAROS parėmimą būsime labai dėkingi. Visos auškos skelbiamos Sandaroje. SUSIPAŽINIMUI vienas "Sandaros" numeris siunčiamas nemokamai

Siųsti šiuo adresu: SANDARA, 840 West 33 rd Street, Chicago, Ill, 60608

Siunčiu SANDAROS METINĘ PRENUMERATĄ..... 10 dol.

Siunčiu auką SANDAROS SPAUDOS FONDUI..... dol. Iš viso..... dol.

MANO PAVARDĖ.....

ADRESAS:.....

AUŠROS METAI

TEVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS KAMPELIS

TEVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS ADRESAS - 840 West 33rd Street, Chicago, Illinois, 60608.

T M D

VASARIO 16 MININT

Ramunė Tričytė

Kai buvau maždaug penkiolikos metų amžiaus, turėjau progos išgirsti įrekorduotas Lietuvos vėliavos pakėlimo apeigas prie Karo Muziejaus Nepriklausomoje Lietuvoje.

Man tos apeigos paliko labai gilų įspūdį. Girdėdama dūdų orkestrą ir kariškas komandas lietuviškai, pirmą kartą pajutau, kad Lietuvos valstybė tikrai egzistavo taip pat, kaip Jungtinės Amerikos Valstybės, kur pati esu gimusi. Dabar aiškiau ir pilniau suprantu kokia tragedija, kad šiandien okupuotoje Lietuvoje negalima nei vėliavos iškelti, nei Lietuvos himno giedoti, nei švęsti Nepriklausomybės šventės VASARIO 16-tą dieną.

Kai Lietuva paskelbė savo nepriklausomybę aštuonioliktais metais, vokiečių militarinė valdžia tebebuvo okupavusi Lietuvą. Lietuvos gyventojai tebebuvo suvaržyti vokiškos cenzūros. Vokiečių kariuomenė tebestovėjo Lietuvos žemėse. Net patys lietuviai buvo suskilę dėl partinių nesutarimų. Vienu žodžiu, o laiko aplinkybės buvo labai įtemptos ir visiškai nepalankios vieningam ir atviram Nepriklausomybės Akto paskelbimui. Net aktą paskelbus, jo spausdinimas laikraščiuose buvo vokiečių sustabdytas. Akto žinėlė vos vos išsprudo į tarpautinę spaudą.

Kas įgalino lietuvius susijungti ir vieningai žengti tokį drąsų ir vos įmanomą žingsnį? Aš tikiu, kad tai buvo jų nesiliaujantis optimizmas ir geležinė valia. Virš šimto metų caro priespauda nepajėgė tcs valios laisvei užgožti.

Net ir Amerikoje gyvenantieji lietuviai buvo užsidėję iš naujo kilusiai Lietuvos valstybei padėti. Savanorių kūrėjų tarpe (kurių skaičius 38-tais metais buvo maždaug 12 tūkstančių) buvo šimtas ir Amerikos lietuvių.

Žinoma, šiandien per Vasario 16-os minėjimus matome anuolaikinius savanorių kūrėjus tik jau kaip susernusius senelius. Ypatinai jaunimui sunku įsivaizduoti, kad šitokie seneliai nepriklausomybės atgavimo metu buvo jauni vyrai, tokie jaunuoliai kaip mūsų išsivijęs universitetus lankantieji ir šokantieji šokių grupėse.

RAMUNĖ TRIČYTĖ

Amerikos Lietuvių Tarybos valdybos narė, Vasario 16 dienos progą pasakiusi čia spausdinamą kalbą per lietuviškas radio valandėles.

Per antrąjį pasaulinį karą Lietuvai staiga vėl praradus nepriklausomybę, lietuviai visame pasaulyje vėl ėmėsi įvairiausių priemonių savo valstybę atgaivinti. Lietuvoje vyrai stoji į partizanų eiles, o išsivijoje lietuviai stengėsi padėti kitais būdais. Yra dokumentuotas net toks epizodas: Čikagos priemiestyje, Amerikos lietuviai, norėdami sutelkti finansų Lietuvos gelbėjimui, movėsi nuo rankų ir pirštų laikrodžius ir žiedus ir kitas brangenybes be gailėsčio dėdami vienon krūvon - auką Lietuvos laisvei. Tuo pačiu metu Amerikos lietuviai suorganizavo Lietuvai Gelbėti Tarybą, kuri vėliau pasivadino Amerikos Lietuvių Taryba. Tarybos pirmasis vardas aiškiai išreiškė jos tikslą - gelbėti Lietuvą. Žinoma, ALTA nesimėmė ginklų bet steigė fondą ir palaikė tamprus ryšius su Amerikos valdžia. Vienas iš ryškesniųjų ALTos žygių įvyko 1940 metais, kai Amerikos prezidentas Roosevelt suteikė lietuvių delegacijai audienciją ir pasmerkė neteisėtą Lietuvos okupaciją.

Nenorėdama varginti ilgom istorijom, trumpai tik priminsiu apie dabartinę Lietuvos ir lietuvių padėtį. Jau yra praėję daugiau kaip keturiasdešimt metų nuo Lietuvos okupacijos, jau virš keturiasdešimt metų šventiame Vasario 16-tąją, girdime tas pačias mintis (kurias ir pati maždaug pakartojau), ir jaučiamės vis daugiau beviltiškoje padėtyje. Dažnai minėjimuose pasigirsta šnabzdėslys: "Ką gi mes čia nuveiksim?" Lietuviai, atrodo, yra pasidavę minčiai, kad Lietuvos likimas priklauso nuo pasaulio masto įvykių, gal nuo trečiojo pasaulinio karo ir todėl beprasmiška bekovoti už kažkokią tai Lietuvos laisvę.

Ištisus, gi, 18-tais metais Lietuva atgavo nepriklausomybę tik karo dėka. Deja, čia nepaprastai s v a r b u vienas patikslinimas.

Savaime aišku, jeigu nebūtų įvykus Rusijoje revoliucija ir jeigu nebūtų įvykęs Pirmasis Pasaulinis Karas, Lietuva nebūtų nei tų 20 metų buvusi laisva. Bet lygiai taip pat nebūtų tapusi laisva jei lietuviai nebūtų troškę jos laisvės. Jeigu per ilgus okupacijos metus Lietuva būtų pasidavusi slaviniui įtakai, būtų palaidojusi valstybingumo idėją, niekas nebūtų išnaudojęs, kad ir aukštinės progos, paskelbti ir išsikvoti nepriklausomybę.

Vasario 16-tos minėjimai, kaip Kaldės ir Velykos krikščionims, negali lietuviams atsibosti. Vasario 16-ji yra lietuvių tautos džiaugsmo šventė kuri turi duoti ryžto tęsti kovą už nepriklausomybę toliau.

Vasario 16-sios minėjimai nėra koncertai ar tautinių šokių pasirodymai. Jie duoda progą atnaujinti tautinę melle širdyje ir pasiryžti su optimizmu dirbti toliau. Vargiai Lietuva atgaus nepriklausomybę netolimoje ateityje. Bet kai ateis toji džiaugsmo diena, užsitikrinkime, kad būtų kas nors kas tąja švente galės džiaugtis.

VASARIO 16 - JAI

Tą vakarą nebus parado - Aplinkui tankai svetimi budės. Kur kovės mūsų vyrai prie autostrados, Mediniai kryžiai vieniši stovės.

Kai nykia prielandai pajuodus, Su vainiku mergaitė į kapines slinks, Dardės vežimai tik per gruodus - Narsijų vyrų vėl daina atgims.

Balti berželiai nuogom šakelėm Karių vėlėm sugrižt mojuos. Po tėviškės laukų pušelėm, Gal kritęs brolis tą nakt dejuos...

Ten bokšto laikrodis išmuš devynias - Muziejaus Sodelin niekas neateis. Ant kapo pavergtos Tėvynės, Tik tremtinio malda ten nusileis...

Tą vakarą nebus parado - Aplinkui tankai svetimi budės. Kur kovės mūsų vyrai prie autostrados, Mediniai kryžiai vieniši stovės.

Jonas Nevardauskas

VILTIS PO MIRTIES

2

MIRTIS PANAŠI RAMIAM UŽMIGIMUI

O kodėl žmonės miršta? Daugelis gal atsakys, kad natūraliai žmogus pasensta ir miršta; bet to pareiškimo silpnumas pasirodo tame, kad milijonai miršta, nesulaukę senatvės. Žiauriai mirtis nežūri žmogaus amžiaus, bet kerta lygiai senus ir jaunus, šventuosius ir nusidėjėlius. Nežiūrint ar tai būtų kūdikis, ar senelis, vistiek mirtis yra nemaloni ir baisi. Mes juk niekada nesame pasiruošę numirti. Nežiūrint, kad šita žiaurioji pabaisa lankė žmones jau per kelis tūkstančius metų, vistiek žmonija neapsirato ir nelaukia jos atsilankymo, ji visada užklumpa netikėtai. Todėl tikrybėje natūralės mirties nėra, nes mirtis visuomet yra nenatūralė ir nelaukta.

Biblijoje pasakyta, kad žmogus miršta už nusidėjimą. Tačiau mirtis pagauna žmogų ne dėlei jo asmeniškos nuodėmės, bet dėl pradinės mūsų pirmųjų gimdytojų. Apaštalas aiškina, kad per juos nuodėmė įėjo į pasaulį ir per nuodėmę mirė. (Rom. 5:12) Paveldėjimu mes visi esame nariais mirstančios padermės. Bus gera atsiminti tai, kuomet mirtis atsilanko į mūsų namus, nes tai pagelbės mums suprasti, kad tokie tragiški prityrimai nėra dėlto, kad mes ką nors padarėme ar nepadarėme, ir kad tai nėra ypatinga bausmė tam, kuris mirė, arba likusiems jo giminėms. Mūsų mylimieji miršta dėlto, kad "Adome visi miršta". Be to, mes galime raminti save brangiais Dievo Žodžio pažadais, kad "Kristuje visi bus atgaivinti". - 1 Kor. 15:22

J. Gramontas

Adresas - 5421 So. Mozart St., Chicago, Illinois, 60632.

Kas domisi, prašome parašyti atvirlaiškį, gausite dovanų įvairių knygelių.

(Pr.)

Visi geri lietuviai privalėtų savo namuose turėti LIETUVOS ŽEMĖLAPIJ, kurį sudarė ALGIRDAS GUSTAITIS. Išleido Lietuvos Šiaulių Sąjunga Tremtyje ir Lietuvių Istorijos Draugija. Kaina tik 10 dolerių, o persiunčiant brangiau. Leidėjų adresai Chicago, Illinois: 2417 W. 43rd Street, tel.312-376-0551 ir 6547 So. Washtenaw Ave tel. (312)- 776 - 3209

"Nebijok žaibų, nei vėtrų"

Birutės Kemežaitės "NEBIJOK ŽAIBŲ, NEI VĖTRŲ", poezija, 1981, Chicago, IL, 136 pusl.

gaunama pas platintojus. Čikagoje - "Marginuose", "Gift International" (J. Vaznelį) ir Joną Kavaliauską, 6437 So. Washtenaw Ave., Chicago, Illinois, 60629. Cicero - pas J. Skamą, 1625 So. 48th Court, Cicero, Illinois. Knygos kaina su persiuntimu \$ 5.85.

LIETUVOS ŽEMĖLAPIS

J. Andriaus sudarytą LIETUVOS ŽEMĖLAPIJ, išleista DEVENIŲ KULTŪRINIO FONDO, galima įsigyti siunčiant užsakymus (šešis dolerius ir 65 centus pašto išlaidoms) šiuo adresu:

DEVENIŲ KULTŪRINIS FONDAS P.O. Box 10782 St. Petersburg, FL. 33733

PETKUS TĖVAS IR SŪNUS Laidotuvių Direktorai MARQUETTE FUNERAL HOME 2533 West 71st Street Telef.: GROvehill 6-2345-6 1410 South 50th Avenue, Cicero Telef.: TOWNhall 3-2108-9 TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS Aikštė Automobiliams Statyti

MIDLAND SAVINGS & LOAN ASSOCIATION 4040 Archer Avenue Chicago, Illinois 60632 Phone 254 4470 In 8929 So. Harlem Ave., Bridgeview, Illinois 60455 Phone 598 9400 Nuo 1914 Metų Midland Savings aptar nauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti Jums naudingi ir ateityje. FRANK ZIOGAS President

BALTIC BAKERY Chicago, Illinois 4627 SOUTH HERMITAGE AVE Tel. LA 3-1510 2616 WEST 69th STREET Chicago, Illinois Savininkas JUOZAS ANKUS Tel. 737-6784

PASSBOOK SAVINGS... the best way to save regularly! 5 1/2% SAVINGS ACCOUNT Paid and Compounded Quarterly OUR SAVINGS CERTIFICATES EARN UP TO 8% Mutual Federal Savings and Loan 2212 WEST CERMAK ROAD CHICAGO, ILLINOIS 60608 PETER KAZANAUSKAS, President Phone: Virginia 7-7747 HOURS: Mon.-Tue. Fri. 9-4 Thur. 9-8 Sat. 9-1 SERVING CHICAGO AND SUBURBS SINCE 1905